

Jaarstukken 2022

Energietransitie en klimaat

Provincie Gelderland

Definitief

Bezoekadres: Markt 11, 6811 CG ARNHEM
Postadres: Postbus 9090, 6800 GX ARNHEM
Telefoon: (026) 3599480
E-mail: post@gelderland.nl
Website: www.gelderland.nl

 provincie
Gelderland

Energietransitie en klimaat

Wat hebben we bereikt voor dit thema en wat is onze inzet in 2022 geweest?

Verduurzamen van energie

Nu de RES'en 1.0 zijn opgesteld werken we in de RES regio's samen verder aan de concretisering van de plannen in de RES'en 2.0 en de realisatie van zonne- en windenergieprojecten. Daarbij maken we steeds de afweging met andere ruimtevragende belangen die in een gebied spelen (zoals natuur, wonen en werken).

Nummer	Activiteit	Statenstukken 2022	Resultaat activiteit (na bijstelling)
1	We ondersteunen gemeenten met een versnellingsteam Zonne- en windenergie ten behoeve van de tijdige realisatie van projecten.	PS2022-445	
2	We borgen de RES en de proces- en financiële participatie bij energieprojecten, waaronder het streven naar minimaal 50% lokaal eigendom, in ons eigen (ruimtelijk) beleid.		
3	We voeren in de RES het gesprek met gemeenten hoe te komen tot zorgvuldige locatiekeuzes voor zonne-energie.		
4	We werken samen met de WUR, initiatiefnemers en gemeenten in een aantal pilots aan zonne-energie velden van de toekomst met ruimte voor andere belangen.		
5	We blijven energieprojecten subsidiëren waarbij minimaal 50 personen financieel participeren.		
6	We verwachten in het kader van de RESsen vaker het ruimtelijk instrumentarium in te zetten zoals provinciale inpassingsplannen, mede op verzoek van onze partners.	IJsselwind Zutphen PS2022-627	

Nummer	Activiteit	Statenstukken 2022	Resultaat activiteit (na bijstelling)
		Horst en Telgt PS2022-631 Echteld-Lienden PS2022-805	
7	We helpen energieprojecten met de voorfinanciering van ontwikkelkosten als de initiatiefnemer een energie coöperatie is.		
8	We regisseren een bovenregionaal proces voor de zone rond de Veluwe, waarin we samen met de regio's onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor windenergieprojecten in relatie tot natuurdoelen.	PS2022-508 PS2022-861	
9	We werken in IPO verband, binnen de Taskforce Regionale Energie InfraStructuur (REIS), onze provinciale regierol voor de netinfrastructuur uit en pakken die in provinciaal verband op. Dat doen we op basis van de resultaten van onze systeemstudie en samen met onze partners.	PS2022-115, PS2022-484, PS2022-976	
10	We bevorderen de toepassing van waterkracht daar waar het een goede aanvulling is op het energiesysteem.		

Toelichting op resultaat

Nummer	Toelichting op resultaat activiteit
1	Voor het versnellingsteam Zon en Wind hebben we langs twee sporen gewerkt: 1.Procesmatig versnellen. Daarvoor heeft Twijnstra en Gudde een onderzoek afgerond. De regio's hebben ervoor gekozen om met dat advies niet verder te gaan en alleen gebruik te willen maken van de inzet van experts. Dit is spoor 2. Hiervoor zijn functieprofielen voor de benodigde experts opgesteld en wordt er eind 2022 een Europese aanbesteding opgestart.
7	Afgelopen jaar is er veel minder gebruik gemaakt van dan verwacht. Dit heeft vooral te maken met nestcongestie en de terughoudendheid bij gemeenten voor de ontwikkeling van nieuwe windparken.

Verduurzamen van gebouwde omgeving

Samen met gemeenten, energiecoöperaties, woningcorporaties, ondernemers en bewoners werken we aan energiebesparing en het aardgasvrij maken van woningen. De stap naar uitvoering hiervan is vaak nog een grote en daar willen we een flinke zet aan geven.

Nummer	Activiteit	Statenstukken 2022	Resultaat activiteit (na bijstelling)
1	We ondersteunen gemeenten in de uitvoering van het programma Wijken van de toekomst en zetten de subsidieregeling hiervoor voort.		
2	We willen een impuls geven aan de uitvoering van wijkplannen, binnen het programma Wijken van de toekomst en daarbuiten zoals in de Gelderse Proeftuinwijken.	PS2022-46	
3	We subsidiëren de Gelderse Energieloketten en ondersteunen hiermee verdere professionalisering en verbinding met de lokale opgaven.		
4	We geven een extra impuls aan het verduurzamen van sociale huurwoningen. Met de woningcorporaties en gemeenten werken we hier een aanpak voor uit.		
5	We ondersteunen huizenbezitters met de Stimuleringslening Toekomstbestendig Wonen om hun woning te verduurzamen.	PS2018-258 PS2019-44 PS2019-696 PS2020-650 PS2022-497 PS2022-697 PS2022-981	
6	We werken met het Expertteam Warmte verder aan het ondersteunen van gemeenten in hun rol in de warmtetransitie door het bieden van kennis en kunde, het beschikbaar stellen van instrumentarium en het vormgeven van de uitvoering van de transitievisies warmte.		

Nummer	Activiteit	Statenstukken 2022	Resultaat activiteit (na bijstelling)
7	We voeren het Ontzorgingsprogramma verduurzaming maatschappelijk vastgoed uit inclusief onderzoek naar financieringsmogelijkheden voor de uitvoering van de maatregelen. We zorgen ervoor dat ook organisaties mee kunnen doen die net buiten de doelgroepomschrijving van het rijksprogramma vallen.	PS2022-980	
8	We werken samen met Alliander en het Innovatie en Energiefonds Gelderland verder aan de ontwikkeling van een Gelders Warmte Infra bedrijf.		
9	We ondersteunen gemeenten met hun plannen voor warmtetransitie via het Gelders Expertteam Warmte.		

Toelichting op resultaat

Nummer	Toelichting op resultaat activiteit
1	Veel gemeenten lijken na het vaststellen van hun transitievisies warmte wat afwachtend te zijn. De komst van landelijk beleid en budgetten voor gemeenten, speelde zeker een rol in de afwachtende houding. Hiermee in samenhang zagen we een teruglopende interesse voor de procesregeling waarmee gemeenten met een evenredige eigen bijdrage capaciteit in kunnen schakelen om wijkbewoners actief bij de energietransitie in hun wijk te betrekken. Het aantal wijken dat zich bij het programma Wijk van de Toekomst aansloot is wel gestegen, waar de teller vorig jaar op 28 stond, is het aantal in een jaar verder toegenomen tot 50. Om de ondersteuning voor gemeenten te versterken, is in het najaar een evaluatie gestart van de regeling, het programma Wijk van de Toekomst en van de Proeftuin Aardgasvrije Wijken.
2	Gemeenten stelden eind 2021 hun Transitievisies Warmte vast. Waar nodig hebben we gemeenten hierin via onze ondersteuningsprogramma's Wijk van de Toekomst en het Expertteam Warmte in ondersteund. Inmiddels ligt er een Nationaal Programma Lokale Warmte en een Nationaal Isolatie Programma waar we actief inbreng op hebben gehad. Ook is er meer duidelijkheid over de budgetten dat die er voor de decentrale overheden beschikbaar zijn vanuit het rijk. We zijn gestart met een doorontwikkeling van de provinciale instrumenten om te anticiperen op deze Rijksprogramma's en om gemeenten met onze kennis, ervaring en overzicht te blijven ondersteunen.

8	Een belangrijke stap in de collectieve aanpak binnen de warmtetransitie is de realisatie van het Gelders Warmte Infra Bedrijf. Op 28 september hebben uw Staten aan de hand van het haalbaarheidsonderzoek en de tussenrapportage met vervolgstappen ingestemd met de voortzetting van de oprichting van dit Gelders Warmte Infra Bedrijf (GWIB). In samenwerking met de beoogd aandeelhouders van het GWIB en met haar potentiële klanten, gemeenten en in mindere mate ook woningcorporaties, hebben we vervolgens het businessplan vormgegeven. In dit businessplan wordt onder andere ingegaan op de scope van het GWIB en het (financiële) perspectief. En we geven invulling aan de aandachtspunten die vanuit uw Staten zijn meegegeven. Ook hebben we gewerkt aan de statuten en aandeelhoudersovereenkomst. Begin 2023 liggen deze middels een voorhangprocedure aan uw Staten voor. Gelderland loopt voorop in Nederland als het gaat om een grotere publieke rol in de ontwikkeling van collectieve warmtenetten. We zijn hierover in gesprek met verschillende andere provincies en het Rijk.
---	---

Verduurzamen van mobiliteit

Voor het verduurzamen van mobiliteit werken we aan de verschillende soorten van mobiliteit. Deze aanpak is in samenhang met de Visie voor een bereikbaar Gelderland, de Gelderse Corridor en de Nationale agenda Laadinfra (GO-RAL).

Nummer	Activiteit	Statenstukken 2022	Resultaat activiteit (na bijstelling)
1	We werken samen met provincie Overijssel, netbeheerders en gemeenten aan de uitvoering van de Regionale Aanpak Laadinfrastructuur om te komen tot een dekkend, toegankelijk, betaalbaar, en veilig netwerk van laadinfrastructuur voor alle elektrische voertuigen.	PS2020-186 PS2020-751 PS2022-232	
2	We werken samen met onze partners aan het ontwikkelen en uitvoeren van projecten voor het verminderen en verduurzamen van mobiliteitsbewegingen. Waaronder de verdere ontwikkeling en uitrol van waterstof voor zware mobiliteit.		

Toelichting op resultaat

Nummer	Toelichting op resultaat activiteit
2	We zien dat we op verschillende onderwerpen over het verduurzamen van mobiliteit gesprekken voeren met stakeholders en informatie uitwisselen met onze partners in GEA. Dan gaat het bijvoorbeeld om Duurzaam Grond en weg en waterbouw maar ook om bouwlogistiek. Dit heeft echter nog niet geleid tot uitvoeringsprojecten. Ten aanzien van waterstof bij zware voertuigen zijn we in de Achterhoek gestart met het inzetten van waterstofbussen in de OV concessie van de Achterhoek. Vanwege een brand in één van de bussen in de werkplaats in Doetinchem heeft het project, vanwege onderzoek en veiligheid, een jaar vertraging opgelopen. In het kader van de Smart energie hubs hebben we de mogelijkheid van waterstof verkend voor transport en logistiek over weg en water.

Verduurzamen Gelderse bedrijven

We werken aan energiebesparing bij (MKB-)bedrijven en instellingen, aan een maatwerkaanpak met en voor Gelderse energie-intensieve (proces)industrieën (in elk geval papier, keramiek, metaal en voedingsmiddelen) en aan de inzet van bio-energie, hoogwaardige toepassingen van biomassa en van waterstof als onderdeel van het energiesysteem. De voorgenomen activiteiten dragen zo optimaal mogelijk bij aan zowel de reductie van CO₂ en NO_x als aan schone lucht.

Nummer	Activiteit	Statenstukken 2022	Resultaat activiteit (na bijstelling)
1	We continueren de ondersteuning van gemeenten bij de uitvoering van energiecontroles door de omgevingsdiensten en de bedrijvenaankpak voor het MKB rondom energiebesparing en opwekking van duurzame energie via subsidie.	PS2022-253	
2	We continueren de financiering voor de procesindustrie voor begeleide kennisdeling via Community's of Practice (COP).		
3	We ondersteunen bedrijven met meer dan € 1 miljoen aan energiekosten door middel van een no cure no pay instrument dat we aanbieden via OostNL. Die bedrijven kunnen aanspraak maken op een bijdrage in de kosten van een grondig energiebesparingsonderzoek, als de gevonden besparing achteraf minder blijkt te zijn dan een drempelwaarde.		
4	We stellen cofinanciering beschikbaar voor procesbegeleiding en haalbaarheidsonderzoeken om de maatwerkaanpak bij de procesindustrie uit te drukken in concreet te nemen maatregelen		

Nummer	Activiteit	Statenstukken 2022	Resultaat activiteit (na bijstelling)
	voor reductie van CO ₂ en/of NO _x . Denk aan infrastructuur of specifieke technieken en maatregelen (BBT+).		
5	We stellen een financieel instrument beschikbaar voor de onrendabele top voor de implementatie van die BBT+ maatregelen, aanvullend op landelijke regelingen.		
6	We blijven cofinanciering beschikbaar stellen specifiek voor het uitvoeringsprogramma van het cluster van 4 keramische bedrijven rondom Spijk (verenigd in <i>Brick Valley</i>).		
7	We stellen financiële steun beschikbaar voor verkenningen, haalbaarheidsonderzoeken en procesbegeleiding voor de ketenaanpak van waterstof, bio-energie (biogas/groengas/bio-fuels) en hoogwaardige inzet van biograndstoffen als onderdeel van het energiesysteem. We geven daarmee ook invulling aan een aantal smart energy hubs, samen met provincie Overijssel. Dit zijn locaties waar de regionale energiebalans centraal staat en waterstof meerwaarde biedt. De ketenaanpak kan ook raken aan de cluster-energiestrategieën van de industrie CES en de aanpak REIS.		

Toelichting op resultaat

Nummer	Toelichting op resultaat activiteit
3	Het pilotbedrijf ontvangt begin 2023 de subsidie voor het onderzoek bij hen. Deze pilot en nadere verkenning (zie punt 5) geven input om een hiervoor een subsidieregeling te ontwerpen. Deze gaat vanaf tweede kwartaal 2023 voor die ondernemers open. De regeling loopt uiteindelijk toch niet via OostNL maar via ons eigen Portaal.
5	Het doel was versnelde implementatie van best beschikbare technieken met een plus (BBT+) en zo versnelde verbetering op vlak van CO ₂ en NO _x emissie. Dat wil zeggen verdergaande maatregelen dan die nu via het rijk worden ondersteund. Uit onderzoek (najaar 2022) blijkt echter dat bedrijven de bestaande rijksregelingen (die niet verder gaan dan BBT, zonder plus dus) nog onvoldoende benutten en de "reguliere" BBT-maatregelen vaak nog onvoldoende nemen. Daarmee heeft die plus geen meerwaarde. Het betekent dat andere zaken nodig zijn om de industrie sneller te verduurzamen. Die zaken zijn niet allemaal financieel van aard. We willen bijvoorbeeld meer inzetten op informatie en extra op VTH. Ook maken we de regeling energietransitiescans (zie punt 3) en helpen we bij voorfinanciering van maatregelen (bijvoorbeeld een achtergestelde lening via OostNL).

Ondersteunen van processen en business cases

Voor het realiseren van onze doelen is de samenwerking met onze partners belangrijk. Door een goede samenwerking binnen het Gelderse netwerk in combinatie met verschillende financiële instrumenten ondersteunen we initiatiefnemers.

Nummer	Activiteit	Statenstukken 2022	Resultaat activiteit (na bijstelling)
1	We regisseren intern de klimaatmaatregelen zoals deze beschreven staan in het Gelderse Klimaatplan 2021-2030 (PS2020-871) en stemmen deze af met onze externe partners in de provincie en daarbuiten.	PS2022-80	
2	We nemen deel aan en ondersteunen het GEA 2.0 binnen de vitale coalities die aansluiten op het landelijk Klimaatakkoord. We ondersteunen daarbij ook het GEA-secretariaat.		
3	We zetten de Groeiversneller Energie voort om initiatiefnemers te helpen om energieprojecten financieringsrijp te maken.		
4	We blijven het Innovatie- en Energiefonds Gelderland beschikbaar houden om mee te investeren in grootschalige energieprojecten.		
5	We leveren financiële ondersteuning aan netwerkorganisatie Kiemt als organiserend vermogen voor energie en circulaire economie. Hiermee is het netwerk aan innovatieve bedrijven onder andere goed te koppelen aan de vragers naar oplossingen.		
6	We nemen deel aan Europese projecten die de energietransitie bij bedrijven ondersteunen (zoals de samenwerking met Noordrijn-Westfalen).		
7	We blijven inzetten op het gesprek met de samenleving (communicatie en participatie) en de samenwerking met maatschappelijke initiatieven.	PS2022-270	
8	We verbeteren de monitoring en de modellen om de klimaatmaatregelen bij te blijven sturen en het Gelders Klimaatplan om de 2 jaar te kunnen herijken.		
9	We doen ervaringen op met 'carbon accounting', het beprijzen van CO ₂ -uitstoot en vastlegging van CO ₂ met een project op gebied van landbouw.		

Nummer	Activiteit	Statenstukken 2022	Resultaat activiteit (na bijstelling)
10	We ondersteunen het ENCORE-netwerk door het voorzitterschap van ENCORE. ENCORE is een Europees netwerk van 122 regio's op het gebied van milieu en duurzame ontwikkeling.		

Toelichting op resultaat

Nummer	Toelichting op resultaat activiteit
7	We hebben het Gelders burgerberaad georganiseerd met een burgerpanel (met 3.000 deelnemers) voor de zomer. In het najaar was het burgerforum, waarbij 150 inwoners vier dagen aan de slag zijn gegaan met het adviseren over klimaatmaatregelen.
8	Met name de modellering vraagt nog meer aandacht we hebben eerste stappen gemaakt en gaan samen met anderen provincies dit verder uitwerken in 2023
9	We zijn bezig een methode te ontwikkelen waarbij we per perceel kunnen bepalen hoeveel extra CO2 kan worden opgeslagen in de bodem. Deze methode is de basis voor het verdienmodel van het opslaan van CO2 in de bodem(carbon accounting)

Het stimuleren van een duurzame, koolstofarme economie via de Europese Fondsen

We stimuleren de ontwikkeling van nieuwe toepassingsgerichte technieken en procesveranderingen. Daarbij gaat het om minder CO2-uitstoot, hergebruik van energie en efficiënter gebruik van energiebronnen. Dit doen we onder andere door het bevorderen van innovatie en samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen.

Nummer	Activiteit	Statenstukken 2022	Resultaat activiteit (na bijstelling)
1	We voeren het EFRO programma 2014-2020 uit door van de lopende projecten de voortgang te volgen, gemaakte kosten uit te betalen en wanneer gereed de subsidie vast te stellen.		
2	We voeren het nieuwe programma EFRO OP Oost 2021-2027 uit. Via dit programma worden innovatieve projecten en programma's ondersteund.		

Nummer	Activiteit	Statenstukken 2022	Resultaat activiteit (na bijstelling)
3	We voeren het herstelprogramma REACT-EU uit. Via dit programma zetten wij samen met Europa in op een groen, digitaal en veerkrachtig herstel van de regionale economie.		

Wat heeft dit thema gekost in 2022?

	Primaire begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Energietransitie en klimaat	54.962	42.350	35.202	7.147
bedragen x € 1.000				

De toelichting op de verschillen is opgenomen in de Jaarrekening, onderdeel Verschillenanalyse baten, lasten en reserves van ambitie 2 Duurzaam.